

Секція: Економіка

Єфремов Арсен Олександрович

здобувач вищої освіти

Херсонського державного аграрно-економічного університету

м. Кропивницький, Україна

Бойко Людмила Олександрівна

кандидат сільсько-господарських наук,

доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів

Херсонський державний аграрно-економічний університет

м. Кропивницький, Україна

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА АВТОМАТИЗАЦІЇ НА ЗАЙНЯТІСТЬ ТА РИНОК ПРАЦІ

На сьогоднішній день, штучний інтелект (ШІ) відіграє значну роль у багатьох аспектах нашого життя та суспільства в цілому. Системи ШІ можуть використовуватися для вирішення широкого кола задач (кластеризація, моделювання, прийняття рішень, прогнозування та ін.) в сфері економіки, охорони здоров'я, на виробництві тощо. Дослідники наголошують на ефективності машинного навчання під час вивчення іноземної мови, в сільськогосподарських, клінічних, освітніх дослідженнях. Про перспективність штучного інтелекту може свідчити назви Топ-5 компаній, які займаються даною тематикою. За кількістю оформлених патентів ШІ-технології, перше місце займає Microsoft, потім IBM, Samsung, Qualcomm, Google [1, с. 2].

Підприємці в свою чергу, здебільшого перебувають у постійних пошуках підвищення рентабельності власного бізнесу. Маючи доступ до технологій, до дешевої сировини та робочої сили, можна покращити один із

пунктів задля зменшення витрат та збільшення прибутків. Для досягнення цієї мети на допомогу приходять автоматизація процесів. Таке ми могли бачити у двадцятому столітті, коли на великих підприємствах і у фермерських господарствах своє застосування знайшли станки, конвеєри та різна автомобільна техніка, що допомогло зменшити витрати на робочу силу і одночасно покращити процеси виробництва і якість різноманітних товарів та послуг.

Зараз же, підприємства вже мають цю технічну складову, однак на виробництво все ще суттєво впливає людський фактор. Людині властиво хворіти, помилятися, втомлюватися, мати нестабільний настрій та бути пригніченим – і, на жаль, це все впливає на якісні показники виробництва. Адже будь-яка особа, можливо, і не навмисно, однак властивими їй емоціями та почуттями може нашкодити виробництву та колективному настрою.

Тому, не дивно, що підприємці бажають знайти новий вихід – зменшити емоційний вплив людини у виробничих процесах. На допомогу в цьому нині приходять розвиток штучного інтелекту та автоматизація. Штучний інтелект та автоматизований пристрій не має емоцій, не втомлюється та не скоює помилок. Такі інноваційні технології також можуть допомогти в ідеалізації процесів, що збільшить якість виготовленої продукції або в наданні послуг.

Вже зараз ми можемо бачити прорив у розвитку цього напрямку – створення чат-боту «ChatGPT», який вміє самовдосконалюватися. На думку журналістів та бізнесменів, ChatGPT стане зручним інструментом для підприємців, які намагаються покращити якість обслуговування клієнтів: чат-бот оброблятиме велику кількість запитів, спілкуватиметься із клієнтами онлайн, надаватиме персоналізовану інформацію та генеруватиме рекомендації на основі їх уподобань.

Ще одна сфера застосування – розробка систем автоматичного заповнення форм [2]. То ж, відповідно, бізнес очікує продовження розвитку

в напрямку штучного інтелекту, щоб внаслідок замінити людей на автоматизовані системи, які можуть покращити ведення підприємницької діяльності та зменшити фінансові витрати.

Вже зараз відомо, що світові компанії займаються розробкою нових технологій, то ж в майбутньому можна очікувати появу «розумних» окуляр, «розумних даних», «пересувної» електроніки, «розумних» будинків, дисплеїв без екранів, нейрокомп’ютерні інтерфейси, робототехніку, бездротову передачу енергії, мобільну передачу даних 5G, графену [3; 4].

То ж, можна цілком і повністю передбачити, що нас чекає в найближчому майбутньому впровадження штучного інтелекту та автоматизації виробничих процесів і надання послуг. Підприємці зможуть отримати потенціал до розвитку, нівелюючи людський фактор та зможуть виробляти більш якісний продукт.

Говорячи про майбутнє, також варто вказати на те, що вже є зараз. Штучний інтелект вже перевершує здібності людини в деяких професіях. У сфері охорони здоров’я замінити людей роботами складно, але частину своїх завдань лікар-діагност все ж може перекласти на новітнє обладнання. Штучному інтелекту простіше оперувати великим масивами даних і працювати з деталями, що значно знижує відсоток помилок під час проведення аналізу. Наприклад, допомогу може надати стартап Zeba Medical Vision – сервіс, призначений для рентгенологів і за допомогою штучного інтелекту вивчає рентгенівські знімки, дає опис та аналізує наявні відхилення.

Штучний інтелект також починають впроваджувати у роботу метрополітенів. Наприклад, він вже управляє потягом у метро Дубая, на одній гілці Нью-Делі, а метро в Копенгагені давно працює завдяки автоматизованій системі контролю.

Розвиток штучного інтелекту також зачепив і таку професію, як банківський аналітик. Для цього потрібні глибокі знання у сфері економіки

та фінансів і компетентність у прийнятті різного роду рішень. Робота зазвичай ведеться за шаблоном, то ж її можна довіряти комп’ютеру.

Також вже починає зникати рутинна робота продавця-консультанта. З подібними обов’язками як у людини, прекрасно справляється штучний інтелект, який враховує індивідуальні потреби людини. Наприклад, у мережі Sephora сервіс Color IQ допомагає підібрати консилер і тональний крем, а Lip IQ – помаду.

Здавалося б, що автоматизовані каси самообслуговування – це верх технологій в сфері обслуговування. Однак ні – сьогодні історія зайшла набагато далі і штучний інтелект працює цілком і повністю в магазинах без продавців. Першим ідею просунув Amazon зі своїм Amazon Go – розумні алгоритми бачать, що покупець поклав у кошик (і що повернув на полицю), з чим зрештою вийшов з магазину, і списують суму за чеком з рахунку Amazon або прив’язаної банківської карти. Навіть сканувати на касі нічого не потрібно.

Окрім цих вищеописаних професій, які штучний інтелект вже активно замінює, він також впроваджується у такі професії, як: рекрутер, тренер, оператор кол-центру, музикант і діджей, програміст, ведучий теленовин та журналіст [5].

То ж, очевидно, що через всебічність розвитку цієї технології, на ринку праці невпинно буде збільшуватися безробіття, де навіть освічені люди з вищою освітою можуть бути не потрібними роботодавцям. Однак варто розуміти, що штучний інтелект не може бути абсолютним заміником всіх процесів, тому контроль людини буде зберігатися, проте потреба в людському факторі буде найменшою. Важливо також враховувати етичні та правові питання, пов’язані з використанням ШІ, і розробляти стратегії для ефективного та відповідального використання цієї технології.

Література

1. Шаров С. В. Сучасний стан розвитку штучного інтелекту та напрямки його використання. *Українські студії в європейському контексті*. 2023. № 6. URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/article/Sharov_2023_136.pdf (дата звернення: 09.09.2023)
2. Сокирчук Н. Chat GPT: стрибок у майбутнє чи крок у прірву? *Главком*. URL: <https://glavcom.ua/techno/hitech/chat-gpt-stribok-u-majbutnje-chi-krok-u-prirvu-907356.html> (дата звернення: 09.09.2023)
3. 15 новітніх технологій, якими незабаром буде користуватися кожен. Цікаво знати. Світ цікавих фактів. URL: <https://cikavo-znaty.com/592-15-novtnh-tehnology-yakimi-nezabarom-bude-koristuvatisya-kozhen-html/> (дата звернення: 09.09.2023)
4. Кирилов Ю.Є., Грановська В.Г., Крикунова В.М., Жосан Г.В., Бойко В.О. Цифрова економіка. Криптовалюти: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 228 с.
5. Щербань О. Хто кращий: 10 професій, в яких штучний інтелект уже перевершує здібності людини. *Investory news*. URL: <https://investory.news/xto-krashhij-10-profesij-v-yakix-shtuchnij-intelekt-uzhe-perevershuje-zdibnosti-lyudini/> (дата звернення: 09.09.2023)